

Világgazdaságtan

Dokumentumazonosító				
Lecke	Címe	Feldolgozás menete	Feldolgozás	
9. lecke	Kis tigrisek és a fejlesztő állam	1) Gondolattérkép 2) Prezentáció 3) <u>Olvasó lecke</u> 4) Gondolattérkép 5) További olvasmányok 6) Lecke záró feladat megoldása	10 perc	

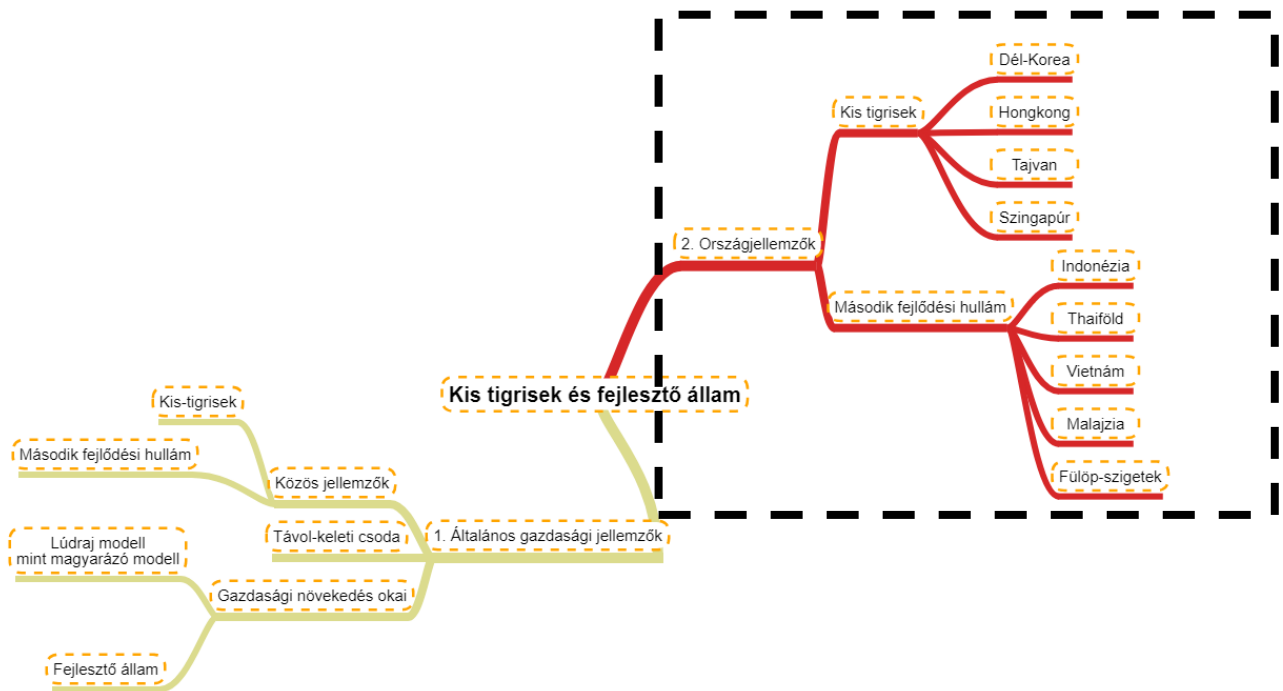
OLVASÓLECKE

Kis tigrisek és a fejlesztő állam

Tartalom

Általános jellemzők.....	3
A kis tigrisek jellemzői	4
A második fejlődési hullám jellemzői.....	6
További olvasmányok	8

A lecke felépítése (gondolattérkép)

Általános jellemzők

Az újonnan iparosodó országok csoportjába számos kisebb-nagyobb állam tartozik Kelet-és Délkelet-Ázsia területén. Ezen országok közös vonása, hogy a japán modellt követve, az utóbbi évtizedekben jelentős társadalmi átalakuláson, gazdasági fejlődésen mentek át. Gazdasági fejlődésük alapja az exportösztönző gazdaságpolitika volt. Olyan iparágakat fejlesztettek, melyeknek termékei a világpiacon könnyen értékesíthetők. Elsőként a munkaerő-igényes, kevés szaktudást igénylő ágazatokat (pl. szövetek, játékok), fejlesztették, később a kutatást-fejlesztést igénylő, beruházás-és nyersanyagigényes nehézipari ágazatokra (hajók, vegyi áruk) helyezték a hangsúlyt. Sikerük titka, hogy a tömegáruk helyett, egyre jobb minőségű, olcsó termékkel kapcsolódtak be a világgazdaságba. A további fejlesztések külföldi, (Japán, USA) illetve saját tőke felhasználásával történtek. A külföldi tőke részére az államok adókedvezményt biztosítottak. Emellett az oktatás fejlesztésére, az írástudatlanság felszámolására is nagy hangsúlyt fektettek. Napjainkban kivitelük a kutatást, fejlesztést, nagy szaktudást igénylő csúcstechnológiai (elektronikai) termékekből áll.

Az „első hullámos” országok világgazdasági jelentősége, szerepe hasonlít a gazdaságilag fejlett országokhoz. Ezért az újonnan iparosodó országok elnevezés használata ezen országok esetében már nem helyes, ezeket az országokat ma már a fejlett térségek közé soroljuk.

Japán az ázsiai térség kiemelkedő gazdasága. Fejlődését nagyban köszönheti a merev és zárt (és fegyelmezett) társadalmi rendszernek, valamint annak, hogy az oktatás nagy hangsúlyt kapott, így sokkal könnyebb a változásokhoz történő alkalmazkodás. Erős az állam szerepvállalása. A II. világháború után az USA megszállásával új gazdasági struktúrát igyekeztek kialakítani Japánban, elsődleges cél volt, hogy agrárország legyen, ami Japán földrajzi adottságait ismerve nem túl kedvező cél volt. Ugyanakkor azzal, hogy 1949-ben létrejött a Kínai Népköztársaság, az USA felismerte, hogy szövetséges kell számára a térségben, és erre Japán megfelelő partner lehet. Ettől kezdve Japán fejlesztése kiemelt cél lett, és 1952-ben a San Franciscó-i békeszerződéssel Japán független lett, és amerikai segélyeket, kölcsönöket kapott, valamint az amerikai piacok megnyíltak számára. A bővülő világkereskedelem is kedvezett számára, és egyre jobb minőségű japán termékek jelentek meg a világpiacon. Ebben szerepet játszott a folyamatos technológiai fejlődés is. Ezt a fejlődést az 1973-as olajárrobbanás akasztotta meg, hiszen Japán jelentős olajimportőr volt. A válságra Japán úgy reagált, hogy jelentős szerkezeti átalakuláson ment keresztül, és új technológiákat

fejlesztettek ki, csökkentve az olajfüggőségüket. Az 1990-es évek eleji válsága jelentősen megingatta ismételen a gazdaságot – a japán ingatlan- és részvénytőzsi buborék kipukkanása okozott gondot, és ezt egészen a mai napig nem sikerült teljesen kezelni (bár ebben közrejátszott az is, hogy a 2007/8-as válság is kedvezőtlenül hatott az országra).

A kelet- és délkelet-ázsiai újonnan iparosodó országok első csoportjába tartozik Hongkong, a Dél-Korea, Szingapúr valamint Tajvan. Használják a „kistigris” elnevezést is ezekre az „első hullámos” országokra, mivel a tigris jellegzetes ázsiai szimbólum. Kisebb területű, nagy népsűrűségű országok (városállamok is) tartoznak az első csoportba. Közös jellemzőjük, hogy ásványkincsekben szegények, kevés a mezőgazdasági művelésre alkalmas terület. Ezek az országok az 1950-es években még fejletlenek és elmaradottak voltak, gazdasági fejlődésük az 1970-es évektől indult.

A második fejlődési hullámhoz tartozik a Fülöp-szigetek, Indonézia, Malajzia és Thaiföld. Gazdasági fejlődésük az 1980-as évektől indult (10-20 éves késéssel követi az „első hullámos” országokat.). Ezen csoport országai, már nagyobb területűek, ásványkincsekben, természeti erőforrásokban gazdagabbak. Kivitelükben a nyersanyagok, a mezőgazdasági termékek ma is fontos szerepet játszanak.

Az 1990-es évektől Vietnam, Thaiföld, Malajzia, Indonézia és a Fülöp-szigetek gazdasági fejlődése is felgyorsult. A harmadik fejlődési hullám országaihoz soroljuk őket. Logikailag ugyan Kína is beletartozhatna az újonnan iparosodó országok harmadik hullámába, de mérete és az országon belüli különbségek miatt mégsem tartozik ide.

A kis tigrisek jellemzői

Dél-Korea a II. világháború előtt Japán gyarmata volt, gazdasági fejlődése amerikai segélyekkel indult meg, mára azonban a világ vezető gazdasági hatalmai közé tartozik. Az ipari fejlesztések mellett jelentős összegeket fordított az állam az oktatásra, gyakorlatilag megszüntették az írástudatlanságot. Igen magas a felsőoktatásban tanulók aránya. Az ipar vezető ágazatai az elektronika, elektrotechnika. Nemzetközi nagyvállalatai (pl. Samsung, LG, Daewoo, Hyundai) az egész világon ismertek. Fontos exportcikke az autó, a televízió, a telefonok, háztartási gépek is. A szélessávú internet használatában a lakosság világszerte vezető.

Tajvan - vagy hivatalos nevén: Kínai Köztársaság - a II. világháború előtt japán gyarmata volt, a világháború után visszakerült Kínához, de az 1949-es kommunista győzelem után az úgynevezett nemzeti kormány Tajvanra szorult vissza. Megindult a sziget Kínától

független gazdasági társadalmi fejlődése. Politikai státusa ettől kezdve vitatott: Kína, egyik tartományának tekinti Tajvant, de az ország önmagát függetlennek tartja saját kormánnyal és Kínától nagyon különböző politikai berendezkedéssel. (1971-től a Kínai Népköztársaság vette át az ENSZ-ben a Kínai Köztársaság helyét.) Tajvan gazdasági fejlődésének alapjait az amerikai segélyek biztosították. Az 1960-as évektől Tajvan az importhelyettesítő gazdaságpolitika helyett áttért az exportorientált gazdasági fejlődésre. Az állami szerep jelentős a gazdasági folyamatok, beruházások irányításában. A tömegcikk helyett a technologiaigényes ágazatok fejlesztésére tért át. A textilipari termékeket fokozatosan kiszorították az exportból az informatikai termékek, gépek. A számítógép-alaplapok többségét tajvani cégek állítják elő. A legjelentősebb vállalatai a az ACER, és az ASUSTEK. Nagy hangsúlyt fordítottak az oktatásra, a kutatás-fejlesztésre, az innovációra, így a világgazdaság egyik legintenzívebben fejlődő gazdaságává vált. Napjainkra a térség egyik jelentős működő tőke befektetője lett.

Hongkong egészen a 20. század végéig az Egyesült Királyság külbirtoka volt. 1997-ben vált ismét Kína részévé, mint Különleges Igazgatású Terület. Az „egy ország két rendszer” elvét alkalmazzák. Külön jogrendszere, pénzneme (hongkongi dollár) van, csak a honvédelem és a külügyek a közösek. New York és London mellett a nemzetközi pénzügyi élet egyik központja. Az alacsony adók miatt sok nagyvállalat központja megtalálható itt. Emellett kiemelkedő nemzetközi kereskedelmi, szállítási központ is. A Kínával kötött szabadkereskedelmi szerződés jelentős kedvezményeket biztosít Hongkong számára. Az import jelentős részét a mezőgazdasági termékek és nyersanyagok teszik ki. A GNP közel 90 %-a, a szolgáltatásokból származik. Az infláció, a munkanélküliség alacsony. Az ipari termékek közül, az elektronikus készülékek, számítástechnikai eszközök, órák, játékok gyártása jelentős.

Szingapúr, Hongkonghoz hasonlóan, kicsi városállam. Napjainkban a leggyorsabban fejlődő és leggazdagabb országok közé tartozik a világon. 1819-től brit gyarmat, 1965-től független állam. A világ szinte összes jelentős transznacionális vállalatának van képviselője vagy leányvállalata az országban. Gazdaságában a technológia és tőkeigényes feldolgozó iparágak játsszák a fontos szerepet. Nemcsak kereskedelmi központ, hanem fontos áruforgalmi kikötő is, így kiemelt szerepe van a gazdaságban a kereskedelemnek. Kikötője az egyik legforgalmasabb a világon. Fejlett infrastruktúrával rendelkezik, a jól képzett munkaerő, az innovációs képesség szerepet játszott a fejlődésben. Jelentős iparágai a fogyasztási elektronikai cikkek, a számítógépek, háttértárolók (pl. a Seagate nevű cég termékei). Az előnyös földrajzi helyzet, a liberális gazdaságpolitika, a korszerű infrastruktúra, a kedvező adózási és pénzügyi

feltételek, a magasan képzett munkaerő mind hozzájárult ahhoz, hogy a világ egyik legjelentősebb működőtőke-importáló országa lett.

A második fejlődési hullám jellemzői

Thaiföld az újonnan iparosodó országok második hullámába tartozik, s a csoport legstabilabb állama. Gazdasági fejlődése az 1980-as évektől indult jelentős fejlődésnek. A mezőgazdaság fokozatosan háttérbe szorult, s kapott egyre fontosabb szerepet az ipar és a szolgáltatás. A csökkenő részesedés ellenére mégis az ország a térség fő élelmiszerellátója. Leggyorsabban fejlődő ágazatok az elektronika-, az autóipar. Legfontosabb kiviteli cikkei a számítógépek és számítógép-alkatrészek, légkondicionáló berendezések, gépjárművek, alkatrészek, ruhák, drágakövek és ékszerek. Az állam fontos bevételi forrása a turizmus. A természeti környezet, a kulturális értékek, (buddhista kolostorok, paloták) vonzzák a látogatókat.

Malajzia az 1990-es évekre gyors gazdasági növekedésének köszönhetően a térség egyik legfejlettebb államává vált. Természeti kincsekben gazdag. Az 1970-es 80-as években az importhelyettesítő gazdaságpolitikáról fokozatosan tért át az exportorientált gazdaságra, csökkentve az állami befolyást. A privatizáció, a külföldi tőkebeáramlás, a magánbefektetések hatására megindult a gazdaság fejlődése. Jelentős összegeket fordítottak az infrastruktúra, a modern telekommunikációs rendszerek kiépítésére. Támogatják a japán és európai mintára a technológiai parkok létesítését. Az állam szabadkereskedelmi területeket, gyárépületeket biztosít a befektetők számára. Külkereskedelmében egyre jelentősebb az aránya az elektronikai cikkeknek. Az export jelentős részét a napjainkban a feldolgozott termékek, az elektronikai eszközök és alkatrészek teszik ki, míg importált áruk között gépeket, szállítóeszközöket találunk.

Indonézia a világ negyedik legnagyobb népességű állama, a népsűrűség egyenlőtlen, ezért vezették be a transzmigrációs programot, melynek keretében a lakosságot áttelepítik a ritkábban lakott szigetekre. Ásványkincsekben (kőolaj, földgáz, szén, ón) gazdag ország. Az 1970-es évekig a mezőgazdaság volt a legfontosabb gazdasági ág. Az 1990-es években indult meg az iparosodás, a külföldi elsősorban japán tőke bevonásával az exportorientált ágazatokban, elsősorban az elektronikai ágazatokban, a textiliparban. A külföldi működő tőkét elsősorban az olcsó munkaerő vonzza. A legfontosabb beruházások Jáva szigetére összpontosulnak. Gazdasági fejlődésében a kőolajexport fontos szerepet játszott. Feldolgozatlan termékek aránya egyre csökken az exportban. Legfontosabb exporttermékei a

földgáz, a gumi, a kávé, a bors és a pálmaolaj. Az 1997-es pénzügyi válság Indonéziát érintette a legsúlyosabban.

A Fülöp-szigetek jelentős gazdasági fejlődése is az 1990-es években indult meg. Az 50-es években megnőtt az importhelyettesítő gazdasági ágak aránya, vámvédelmet biztosítva elsősorban a textiliparnak, kohászatnak. Külföldi, elsősorban USA-ból származó tőke bevonásával megindult leginkább a főváros környékén az exportorientált iparágak fejlesztése. Kiemelt szerepet kapott a textilipar, az élelmiszeripar, és az elektronika. Az energiaszektorban jelentős szerepet játszanak a vízerőművek, és a geotermikus erőművek.

Lassan az újonnan iparosodó országokhoz kezd felzárkózni Vietnam is. Kínához hasonlóan az 1990-es években megnyitotta az ország határait, teret engedve a külföldi befektetéseknek. Jelentős adókedvezményeket biztosít, az exportot vámkedvezményekkel támogatja. A kőolaj és az egyéb ásványi nyersanyagok több multinacionális céget is vonzottak. Az olcsó, de viszonylag jól képzett munkaerő szintén kedvezően hatott az ipartelepítésre. Az ország elsősorban japán, hongkongi és tajvani cégek befektetési területévé vált. A befektetések elsősorban a feldolgozóiparba, az élelmiszeriparba, textiliparba áramolnak. Jelentős tőkét vonz a turizmus, megnőtt az idegenforgalmi infrastruktúra kiépítésébe fordított összeg is. A bizonytalan jogi rendszer azonban óvatosságra inti a befektetőket. A befektetések elsősorban a főváros és Ho Si Minh-város (Saigon) környékére összpontosulnak, a jobb infrastruktúra miatt. A külföldi cégek mellett, engedélyezték a magánvállalkozások létrejöttét is. A reformok kezdetekor az infrastruktúra nagyon elhanyagolt állapotban volt. Megindultak az állami beruházások, de csak kis területet érinti a fejlesztés.

További olvasmányok

Ajánlott irodalom a leckéhez:

Blahó András – Kutasi Gábor: Erőközpontok és régiók a 21. század világgazdaságában, Akadémiai Kiadó, 2010 (vonatkozó fejezet)

Kiegészítő ismeretekhez cikkek, videók:

Videók:

<https://www.youtube.com/watch?v=bJ0hMr5TSkI>

<https://www.youtube.com/watch?v=BT6dyzoOs-Q>

<https://www.youtube.com/watch?v=6FHJsPME0RE>

Cikkek a fejlesztő állam témakörében:

Fikó László (2015): A fejlesztő állam fennmaradása a globalizációban: Dél-Korea és Szingapúr tapasztalatai. Külgazdaság, LIX. évf. 79-99.o

Pongrácz Alex (2014): A globalizált világ aktuális kérdései: államelhalás vagy államépítés? MTA Law Working Papers 2014/8

Wonik, Kim (2009): Rethinking Colonialism and the Origins of the Developmental State in East Asia. Journal of Contemporary Asia Vol 39, No. 3, pp. 382-399

További linkek:

index.hu (2016): Orbán Viktor félreértett rendszere, második fejezet – Szingapúr és az ázsiai fejlesztő állam: http://index.hu/gazdasag/2016/10/26/orban_viktor_felreertett_rendszere/

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELLEN TÁNYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

